

TÜRK EDEBİYATI

AYLIK FİKİR VE SANAT DERGİSİ

MART 2021 - YIL: 49 - SAYI: 569 - FİYATI: 20 TL

Kurucusu
AHMET KABAKLI

Türk Edebiyatı Vakfı İktisadi İşletmesi Adına Sahibi
SERHAT KABAKLI

Genel Yayın Yönetmeni
BAHTİYAR ASLAN
bahtiyar.aslan@hotmail.com

Yayın Kurulu
**İSA KOCAKAPLAN, MUHAMMED HÜKÜM,
İMDAT AVŞAR, BEYHAN KANTER,
EMEK ÜŞENMEZ, ENVER AYKOL**

Yazı İşleri Müdürü
CENGİZHAN ORAKÇI
cengizhanorakci@gmail.com

Grafik ve Düzenleme
ATILLA CEYLAN
atillaceylan34@yandex.com

Abone ve Satış Sorumlusu
HALİT BAYKAL

Yönetim Yeri
TÜRK EDEBİYATI VAKFI
Divanyolu Cad. No: 14 34122
Sultanahmet-İstanbul
Tel: 0.212 527 50 32 – 526 16 15
Faks: 0.212 513 77 49
www.turkedebiyati.com.tr
tedev30@gmail.com
tedev@turkedebiyati.com.tr
Yazışma Adresi PK 2,
Sirkeci / İstanbul

ABONE ŞARTLARI

Yurtiçi-Yıllık: 210 TL

Öğretmen-Öğrenci: 180 TL

Yurtdışı-Yıllık: 50 EURO

Yıllık/Kurum: 300 TL

6 aylık abone bedeli yıllık ücretin yarısıdır.

Türk Edebiyatı Vakfı Posta Çeki: 124540

Vakıflar Bankası Beyazıt Şubesi – İstanbul:
IBAN TR 63 0001 5001 5800 7268 2473 17

T.C. Ziraat Bankası Çağaloğlu Şubesi – İstanbul:
IBAN TR 98 0001 0008 8929 0335 5350 01

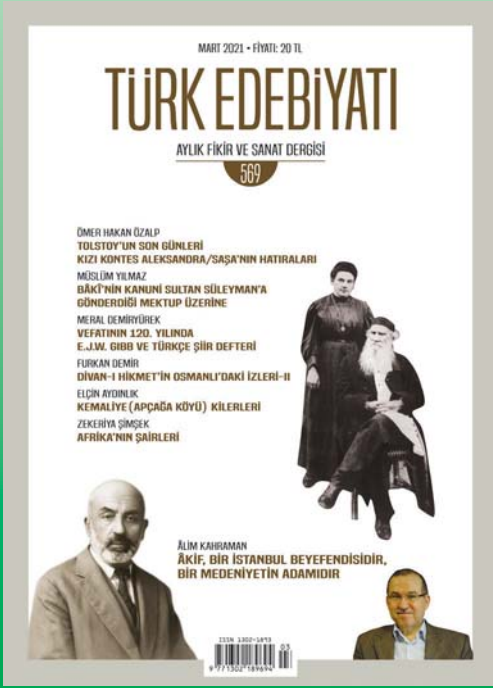
Yurtdışındaki okuyucularımız abone bedellerini
**T.C. Ziraat Bankası İstanbul Çağaloğlu Şubesi,
Türk Edebiyatı Vakfı İktisadi İşletmesi,
Şube Kodu: 889**
IBAN TR 44 0001 0008 8929 0335 5350 03
numaralı Avro hesabına yatırabilirler.

Dergiye yazılar elektronik posta yoluyla gönderilir.
Yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.
Yayın Kurulu dergiye girecek yazılarda gerekli gördüğü
düzeltme ve değişiklikleri yapabilir.

© Türk Edebiyatı dergisinde yayımlanan yazı,
şiir ve fotoğraflar izin alınmadan iktibas edilemez.
Derginin bütün sayılarında yer alan yazı ve şiirlerin dijital
ortamda yayımlanma hakkı Türk Edebiyatı'na aittir.

Baskı ve Cilt
ŞENYILDIZ MATBAACILIK
San. ve Tic. Ltd. Şti
Gümüşsuyu Caddesi Işık Sanayi Sitesi
No: 19/C 102 Topkapı-İstanbul
Tel: 0.212 483 47 91 (Pbx)
Sertifika No: 45097

İÇİNDEKİLER

4
AYA GİTTİM AŞK YOKTU
HÜSEYİN AKIN

5
GÖRÜŞÜRÜZ İHTİYAR

YAĞIZ GÖNÜLER
YERDE DALLAR
İSMAİL KARAKURT

6
ŞEDD-İ RİHÂL
MEHMET ŞAMİL
SALINCAK

M. TUĞRUL ÇOLAK
7

PAS PAYI
M. ŞADİ KARADEMİR
KADROLU GÜVERCİNLER
RİDVAN YILDIZ

8
Dİ'LI GEÇMİŞ BAĞÇE GÜZELİ
CENGİZHAN ORAKÇI
GİDEK BİZ OLMAYAN YERE
RAMİZ RÖVŞEN

22
ÂLİM KAHRAMAN:
ÂKİF, BİR İSTANBUL BEYEFENDİSİDİR,
BİR MEDENİYETİN ADAMIDIR
KONUŞAN: BAHTİYAR ASLAN

9

KALMASIN

KEREM MAHMUDOĞLU

YOL

NİGÂR ARİF

10

GÖZAYDINLIĞI

EJDER OL

11

ÖĞRETME ÖZÜNE ÖĞRETME BENİ

MUSA YAGUB

12

SEVGİ SEVGİYLE DERT

DERTLE UNUTULUR

VAKİF BAYATLI ODER

YOL

KÂZİM BAL

13

MAVİ GÖKYÜZÜNÜN ALTINDA

MEHMET BAŞ

14

HEDİYE

İSAHAN İSAHANLI
TÜRKİYE TÜRKÇESİNE AKTARANLAR:
İMDAT AVŞAR-SAADET ÖRMECİ

20

YUSUF DİYE BİRİ

ŞENOL TURAN

30

TOLSTOY'UN SON GÜNLERİ
**KIZI KONTES ALEKSANDRA/
SAŞA'NIN HATIRALARI**

ÖMER HAKAN ÖZALP

38

**VEFATININ 120. YILINDA
E.J.W. GIBB VE TÜRKÇE
ŞİİR DEFTERİ**

MERAL DEMİRYÜREK

44

**BİR ŞAİRDEN BİR ŞAİRE
NAME İLE ARZ:
BÂKÎ'NİN KANUNİ SULTAN
SÜLEYMAN'A GÖNDERDİĞİ
MEKTUP ÜZERİNE**

MÜSLÜM YILMAZ

49

**AFRİKA POSTASI-II
AFRİKA'NIN ŞAİRLERİ**

ZEKERİYA ŞİMŞEK

55

**DİVAN-I HİKMET'İN
OSMANLI'DAKİ İZLERİ-II**

FURKAN DEMİR

60

**KEMALİYE
(APÇAĞA KÖYÜ) KİLERLERİ**

ELÇİN AYDINLIK

62

BİR DELİ ÖLÜM

SEMİH DIRİ

64

KORKUELİ KÖYÜ

SUAVİ KEMAL YAZGIÇ

66

HER ŞEY BEN YAŞARKEN

MERVE KAMBUR

68

**RETORİKTEN BELÂGATE
MECÂZDAN METAFORA**

MERVE KARAYEL

74

SEMERKAND'IN ULUĞ BEĞİ

AYŞE GÖKTÜRK TUNGEROĞLU

78

KİTAPLIK

> USTA AYNI ŞEYLERİ KONUŞMAK
İSTİYOR > JULIO CORTAZAR'IN EDEBİYAT
DERSLERİ > VENEDİK GİZLİ SERVİSİ

80

AJANDA

> BERNARDA > NOMADLAND > AYHAN
İNAL ESERLERİYLE YAŞAYACAK

HEDİYE

İSAHAN İSAHANLI

TÜRKİYE TÜRKÇESİNE AKTARANLAR: İMDAT AVŞAR-SAADET ÖRMECİ

**MAMASINI YENİ YEDIĞİ BELLİYDİ. DUDAKLARININ KENARINDAN AKAN SÜTÜN İZİ HÂLÂ SILİNMEMİŞTİ.
NERGİZ'İN MELEK YÜZÜNDE AYRI BİR TEBESSÜM VARDI**

*Karabağ savaşında esir düşmüş
Azerbaycan kızlarının hatırasına...*

Gülnaz babasının kucağına atıldı:
– Baba, benim adımlı sen mi koydun, annem mi?

– Tabii ki, ben... Bak senin doğum belgen de bende, görüyor musun? Senin adını annen koymuş olsaydı, doğum belgen de onda olurdu diye dudak altından güldü ve Gülnaz'ın okuduğu okula vermek için sabahleyin evden alıp cebine koyduğu belgeyi kızına uzattı.

Gülnaz gerçekten de, adının babası tarafından konulduğunun bir ispatı olarak gördüğü doğum belgesini sıkı sıkı tuttu, öptü ve: "Baba, bu bende kalsa olur mu?" deyip hiç cevap beklemeden eteğinin cebine koydu.

Artık hava kararıyordu. Gökyüzüne kara bulutlar toplanmış, uzakta görünen başı karlı Kızkala dağı civarından soğuk rüzgâr esiyordu. Rasim yorgun olsa da, hızla ilerliyor, Gülnaz ise

hiçbir şeye aldırmadan, doyuncaya kadar uyumuş ve yataktan yeni kalkmış bir çocuk gibi hoplayıp zıplıyor, babasının etrafında dönüp duruyordu. Rasim, Gülnaz'a bakarak, kızına bu sevinçli anları yaşattığı için memnun bir şekilde gülümsüyordu. Havanın soğuduğunu gören Rasim: "Kızım, hava pek soğudu, galiba yağmur da yağacak, biraz çabuk ol, kendimizi bir an önce köye atalım." diye Gülnaz'ın elinden tuttu. Onlar hızla köye doğru ilerlemeye başladılar. Köyün girişindeki ağaçlığa vardıklarında pek çok insanın telaşla oraya buraya koşturduklarını gördüler. Onlardan biri: "Ermeni askerler köye girdiler, önlerine çıkanı kurşuna diziyorlar, gitmeyin!" diye bağırarak gözden kayboldu. Bir anda Rasim'in dünyası başına yıkıldı. Köy halkı arasında Ermenilerin köye saldıracağına ilişkin söylentiler uzun zamandır dolaşsa da bunun ne zaman, nasıl gerçekleşeceğini kimse kestiremiyordu. Durumu gören Rasim, bir köye baktı bir de dönüp

sekiz yaşındaki kızı Gülnaz'a: "Benim güzel kızım, bak şuracıkta, şu ağacın altında otur, hiçbir yere kıpırdama, ben hemen döneceğim." dedi ve gayriihtiyari, kızından ömürlük ayrılıyormuş gibi onu sıkı sıkı bağrına bastı.

Rasim gideli yaklaşık bir saat olmuştu. Babasının yolunu gözleyen kızcağız soğuktan mı yoksa korkusundan mı, oturduğu ağacın altında uyuyakalmıştı. Birden yüksek sesle konuşmalar duyuldu. Gülnaz uykudan uyandı. Gözlerini açtığı anda ellerinde otomatik silah olan üç askerinin ona doğru geldiğini gördü. Askerlere yaklaşmış anne babasını mı sorsun yoksa saklansın mı? Ne yapacağını bilemedi. O vakit askerlerden biri Gülnaz'ın anlamadığı dilde, yanındaki arkadaşına bir şeyler söyledi ve onlar birbirleriyle şakaşarak kıkır kıkır gülmeye başladılar. Gülnaz bu adamların Azerbaycanlı olmadığını anladı ve bu yabancı askerlere görünmemek için korkusundan yanındaki ağacın arkasına gizlendi. O anda ağacın arkasından gelen hisyrtı silahlı askerlerden birinin dikkatini çekti. Sesin geldiği yere yönelen asker, Gülnaz'ı görüp sevinerek: "Bunu bize Allah gönderdi!" dedi, arkadaşlarına doğru döndü ve onlardan cevap gözlemeden kemerini açmaya başladı. Onun fikrini anlayan diğer asker sinirlenerek söylendi: Xore'nin emrini ne çabuk unuttun? Elimize geçen Türk kızlarını onun şahsen cezalandırmak istediğini bilmiyor musun? Diğer askerler Gülnaz'ı kolundan sürüye sürüye oradan uzaklaştılar. Gülnaz ise göz yaşları içinde "Baba babaaa!.." diye feryat ediyordu...

Durumla ilgili köydeki dostlarından etraflı mâlumat alan Rasim, ağaçlığa yöneldi ve kızını tek başına bıraktığı ağacın yanına varıp çömeldi. Gülnaz'ın burada olmadığını gören Rasim'in o an kalbi durdu. O, yana yakıla "Gülnaz, Gülnaz!" diye bağıryor ama yalnız kendi sesinin yankısını duyuyordu.

Bugün Gülnaz'ın doğum günüydü. 26 yaşını dolduruyordu. Rasim, hayat arkadaşı Ülker

ELENA ABDİHALIKOVA BENİM TENHA YILDIZIM

*Sen varsın gökkubbemde
Dünya siyah bir hüztünde.
Kalbi kırık şiirimde
Duyulur mu içli feryadım?
Yaşayıp gidiyorum işte.
Başka kim düşünür seni böyle?
Söndüğün gün söneceğim ben de
Işığım!*

ve oğlu Reşat sofraya toplanmışlardı. Hiç kimse ağzını açıp tek kelime etmiyordu. Bu ayrılıktan en çok eziyet çeken Rasim'di. O, Gülnaz'ın esir düşmesinden yalnız kendini sorumlu tutuyordu. Keşke o gün, Ermenilerin köye girdiği haberini aldığı anda Gülnaz'ı ağaçlıkta tek başına bırakmasaydı da bütün ailesi 18 yıldır süren ayrılık derdine düşmeseydi. Hayat arkadaşı ve çocukları daima Rasim'i sakinleştirmeye çalışıyorlardı: "Senin hiçbir günahın yok, her şey ortada; bu Allah'ın işidir, yazıdır, kaderdir." diye onu teselli etseler de bunların hiçbiri Rasim'i yatıştırarak güçte değildi. Her ocak ayınının 22'si Rasim için hayatın en ağır günüydü.

Rasim sessizce odanın köşesindeki piyanoya yaklaştı, Gülnaz'ın piyanonun üstünde asılı duran ve sanki; "Baba, gel beni kurtar." diyen yalvarış dolu gözlerle bakan fotoğrafını eline aldı, yavaşça dudaklarına yaklaştırdı. Titrek sesle; "Benim güzel kızım, neredesin?" diyerek yıllarca yaptığı gibi, yine gözyaşlarına hâkim olamadı.

Gülnaz ışığı söndürdü: "Bu gün çok yorul- dum." diyerek başını yana çevirdi. Lakin Arsen bu geceden öyle kolaylıkla vazgeçmek niyetinde değildi: "Sevgilim, sana bir hediyem var, yüzünü bana dön." Gülnaz isteksizce biraz da söylene söylene kocasına doğru döndü. Kocasının elindeki kâğıt parçalarını görüp geri çevirmek istese de, Arsen'in kaba elleri ona mani oldu: "Sevgilim, bu evliliğimizin onuncu yılı vesilesiyle hazırladığım hediyedir. Sen bu hediyeyi çok seveceksin." Diyerek elindeki Erivan-Moskova uçak biletini ve lacivert pasaportu Gülnaz'a uzattı. Gülnaz bu pasaportu hayatında ikinci kez görüyordu. İlk kez pasaport şubesinde imza attığında görmüştü ikinci kez ise şimdi görüyordu. Sahte bir merakla pasaporta göz attıktan sonra Arsen'in ona verdiği bileti büyük bir sevinçle önce başına bastı, sonra da dudaklarına yaklaştırdı ve öptü. Onun bu hareketi Arsen'e sanki dünyaları bağışladı ve yıllar sonra

eşinin güleryüzünü gören Arsen kendiyle gurur duyarak Gülnaz'a sıkı sıkı sarılıp kendisine doğru çekti. Gülnaz ne kadar çabalasa da, eşinin güçlü kollarından kurtulamadı, yıllardır olduğu gibi, yine onun isteklerine boyun eğmek zorunda kaldı.

Gülnaz, Gece boyu Arsen'in ona söylediklerinden sadece Moskova sözünü duyuyordu.

Gülnaz sabah çok erken uyandı. Aslında o, sevincinden gece uyumamıştı kocasıyla uzun uzadıya sohbet etmeyi sevmediğinden uyumuş gibi yapmıştı. Arsen uykudan uyanığında artık mutfakta özenle kurulmuş sofrayı onu bekliyordu. Çok sevdiği Mikoyan sosisi, haşlanmış yumurta, kızartılmış kepekli ekmek ve çökelek-tereyağ karışımını bekliyordu. Arsen sofraya dikkatle göz gezdirdikten sonra karısına döndü, hiçbir şey söylemese de, onun gönlünden geçenleri tebessümünden okuyabilirdi. Arsen yıllardır Gülnaz'ın içinde ukde olan ve ondan defalarca rica ettiği Moskova'ya gitme arzusunu bu kadar geç yerine getirdiği için kendine kızıyordu. O, büyük bir iştahla kahvaltısını yaptı ve Gülnaz'a sarılıp: "Sabah saat 9'da havalimanında olmalıyız. Hazırlan, ben de işlerimi bitirip döneceğim." diyerek evden çıktı. Arsen gittikten sonra Gülnaz mutfağı topladı, yatak adasına geçip biraz dinlenmek istedi. Aynanın önünden geçerken başını çevirip aynaya baktı ve bir süre duraksadı. Gençliğine rağmen, gözlerinin etrafında beliren kırışıklıklar dikkatini çekti. Gülnaz sanki bu kırışıklıkları ilk defa görüyordu. Şimdiye kadar kendine hiçbir zaman vakit ayırmayan, dış görünüşünden hiçbir zaman rahatsız olmayan Gülnaz bir saata kadar aynanın önünden ayrılmadı ve özellikle çocukluğundan beri çok sevdiği "Karagile" şarkısını (Gülnaz bu şarkıyı babasından duymuştu.) Hafif bir sesle mırıldanarak kendine makyaj yaptı.

Akşam Arsen eve döndüğünde, sevdiği yemeklerle dolu sofrayı dikkatini çekti. Gülnaz da her zaman olduğundan farklı görünüyordu. Onun yüzünde ayrı bir tebessüm vardı. Gördüklerinden büyük sevinç duyan Arsen Gülnaz'a

yaklaşarak bu kez içinden değil yüksek sesle, üstelik de ayrı bir şevkle: "Ben senin bu kadar güzel olduğunu hiç görmemiştim. Üstelik suç benim bu kör olan gözlerimdedir. Ancak senin de suçun var, bu güzelliği benden gizlemişsin. Sana söz veriyorum, bundan sonra seni sık sık gezmeye götüreceğim." dedi. Bu sözlerden biraz hoşlanan biraz da utanan Gülnaz: "Tamam tamam, abartma. Benim her zamanki halim." diyerek yatak odasına geçti.

Gülnaz gittikten sonra Arsen bir müddet mutfakta oturup düşündü. O, Gülnaz'ın yüzünün böyle güldüğünü çok az görüyordu. Önceleri bunun sebebini Gülnaz'ın hayatı umursamamasına bağlıyor ve onu değiştirmek için, nedense özel bir çaba göstermiyordu. Şimdi, eşinin bir gecede böyle değiştiğini gördükten sonra bütün suçun kendinde olduğunu kabul etti, şimdiye kadar eşini evde bir mahkum gibi tutmasının, ona izin vermemesinin, tanıdıklardan, akraba ve dostlardan tecrit etmesinin yanlış bir fikir olduğunu düşünmeye başladı ve eşine karşı bu davranışlarını değiştirmek için her şeyi yapacağına dair kendi kendine söz verdi.

Gülnaz sabahki yolculuk için hazırlık yapmaya başladı. Eşi ve kendine ait elbise ve çamaşırları düzenli bir şekilde bavula koydu, pasaportunu eline aldı, açıp içindeki fotoğrafına baktı. Pasaportuna kendisinin de anlamadığı karışık duygularla göz atıp çantasına koydu. Gülnaz şahsî eşyalarını da koyduktan sonra gardıroba yöneldi. Gardırobun sağ alt köşesindeki çekmecesini açtı, oradaki karmakarışık eşyaların arasından bir şey aldı ve cebine koydu. Odada kendinden başka kimsenin olmadığına emin olduktan sonra korka korka, büyük bir ihtiyatla sanki birinden gizleniyormuş gibi, aldığı şeyi göğsüne bastırarak öptü ve içinde şahsî eşyalarının yer aldığı küçük el çantasına koydu. Gülnaz hazırlığını tamamlayıp çocuk odasına geçti ve kızının yatağına yaklaştı, uyanmasın diye usulca beş yaşındaki Nergiz'e doğru eğildi (Aslında kızının adı Narine idi, Gülnaz ise içinden her zaman ona Nergiz diye sesleniyordu). Ner-

giz mışıl mışıl uyuyordu. Mamasını yeni yediği belliydi. Dudaklarının kenarından akan sütün izi hâlâ silinmemişti. Nergiz'in melek yüzünde ayrı bir tebessüm vardı. O, sanki uykusunda birilerine gülümsüyordu. Gülnaz çok karışık düşünceler içindeydi. Yüreğinin söyledikleri ve analık duyguları arasında şaşır kalmıştı. Tam bu sırada kapı açıldı, Arsen içeri girdi. Gülnaz, Arsen görmesin diye gözyaşlarını silip geriye dönse de Arsen onun ağladığını hissetti: "Niye ağlıyorsun, niye böyle kederlisin? Biz sadece birkaç günlüğüne gidiyoruz. Hem annem kızımıza bizden daha iyi bakacak, sen bu kadar huzursuz olma, her şey güzel olacak." diye Gülnaz'ı sakinleştirmeye çalıştı. Gülnaz: "Ah Arsen, bir bilsen, bir anne için bir gün bile çocuğundan ayrı kalmak ne demektir." diyip yine göz yaşlarına hâkim olamadı. Yeniden yatağa doğru eğildi, Nergiz'i, bir daha görmeyecekmiş gibi defalarca yanaklarından öptü ve içinden: "Benim canım kızım, beni affedebilecek misin bilmiyorum." diyerek derinden ah çekti.

Havalimanında anons sesi işitildi: "Erivan'dan Moskova'ya uçan KL-3193 sefer sayılı Erivan-Moskova uçağı kalkış için hazırdır. Yolcuların 4 no'lu kapıya gitmeleri rica olunur.". Az kalsın Gülnaz'ın sevinçten kalbi duracaktı. Allah'ım, bu rüya mı gerçek mi? Bu uçak gerçekten Moskova'ya mı gidiyor? Uçak havalanana kadar Gülnaz buna inanamamıştı. Heyecandan birden gözleri karardı, başı döndü. Ne kadar kendine hâkim olmaya çalışsa da başaramadı, ayakları titredi, az kalsın düşecekti. Gülnaz fark ettirmemeye çalışsa da Arsen her şeyi hissetti. O, telaş içinde: "Ne oluyor, sana ne oldu? dedi ve cevap beklemeden havalimanının acil sağlık hizmetleri verilen bölgesine koştu. Çok geçmeden doktor geldi. Gülnaz'ın tansiyonunu ölçtükten sonra Arsen'e doğru döndü: "Tansiyonu çok yüksek, bu halde uçmasını tavsiye etmem." Bu sözler Gülnaz'ı yıldırım gibi çarptı. Kara gözlerini kocasına dikip bekledi, gözlerinden iki damla

yaş süzüldü. Onun yıllarca yüreğinde beslediği arzusu heba mı olacaktı? Arsen: "Sevgilim, her şey geçip gider. Başka bir vakit seni mutlaka Moskova'ya götüreceğim, bana inan. Şimdi doktorun sözlerine uyup evimize dönelim." dedi. Bu sözler onun için bir ölüm fermanıydı. Gülnaz'ın dünyası adeta başına yıkıldı. Kendine hâkim olmaya çalıştı: "Yok yok!.. Sen neler söylüyorsun? On yıllık evlilik hayatımızda senden hiçbir şey istemedim. Şimdi sana yalvarıyorum. Bu seferimizi erteleme, Moskova'ya gidelim. Benim için endişelenme, ben kendimi iyi hissediyorum. Biraz heyecanlandım sadece, artık geçti. Moskova'da, ince ince yağan kar altında seninle el ele gezmek, senin sevgi dolu sözlerini işitmek, Kızıl Meydan'da fotoğraf çektirmek benim en büyük arzumdur."

Eşinin yalvaran bakışlarına dayanamayıp gönlünü okşayan sözlerinden biraz da gurur duyan Arsen, başıyla onu onayladı. Gülnaz: "Senin bu iyiliğini hiçbir zaman unutmayacağım." diyerek yanakları kızarmış halde başını Arsen'in göğsüne dayadı.

Uçağa biniş başladı. Gülnaz kocasının koluna girip gözlerini biletleri kontrol eden kıza dikmişti. Uçağa binmeden kendini rahat hissedemiyordu. Kız biletleri kontrol edip koltuk numaralarının olduğu bölümü yırtarak Gülnaz'a verdi. Görevli böylece sanki birazcık geç kalmış bu uçuşun bir an önce gerçekleşmesini istiyordu. Nihayet, sıra Gülnaz'a geldi, biletleri kontrol eden kız nedense, bileti dikkatle inceledikten sonra Gülnaz'ın yüzüne baktı. Bu bakışlar o kadar dikkatliydi ki, Gülnaz sanki evraklarında bir problem varmış gibi rahatsız olmaya başladı. Tam o sırada kızın "Buyurun, geçin." sözleri Gülnaz'ı kendine getirdi. Onlar hızlı adımlarla uçağa doğru yürüdüler.

Gülnaz ve Arsen Moskova'da Arsen'in amca oğlu Artur'un evinde kalıyorlardı. Artur onları en özel şekilde ağırlamıştı. Artur'un eşi Anuş, adının mânâsına uygun olarak, çok tatlı dilli ve

açık kalpli bir kadındı. O, Gülnaz'ı ilk kez Eri- van'da, onların düğünlerinde görmüş ve sonra ailesi ile Moskova'ya göç ettikten sonra bir daha görüşmemişlerdi. Gülnaz'ın hayat hikâyesini ise sonradan kocası Artur'dan duymuş ve onu yakın bir akrabası gibi sevmişti. Yaşça Gülnaz'dan hayli büyük olsa da, davranışlarında bunu katıyken hissettirmiyor, Gülnaz'a kendi yaşıtıymış gibi davranıyordu. Gülnaz da bunu hissettiğinden onun son günlerdeki neşeli ruh hali burada, Moskova'da da devam ediyordu. Onlar üç gündür Moskova'daydılar. Plânlarına göre, daha iki hafta burada kalacaklardı. Onun için, ilk günlerde pek bir yere gitmiyor, evde birlikte vakit geçiriyorlardı.

Bugün ilk defa, Gülnaz Anuş'la birlikte şehri gezmeye çıkmıştı. Ocak ayının son günleri olmasına rağmen, Moskova'da hava hiç olmadığı kadar güzeldi. İnce ince yağan kar, fırtınasız, rüzgârsız havaya ayrı bir güzellik veriyordu. Gülnaz çok heyecanlı görünüyordu. Bu, Anuş'un da gözünden kaçmamıştı: "Bugün biraz heyecanlı görüyorsun, galiba Moskova'nın güzelliklerini görmek için sabırsızlanıyorsun değil mi?". Anuş'un sorduğu soruya kendisinin cevap vermesi Gülnaz'ın işini biraz daha kolaylaştırıyordu ve o, güzel ses tonuyla: "Şaka değil ki, dile kolay, Moskova'dayız. Sen burada yaşadığın için bu sana biraz garip gelebilir, ama ben bugünü tam on yıldır bekliyordum."

Onlar şehirde gönüllerince dolaştıktan sonra, Anuş'un teklifiyle, Moskova Çayı sahilinde yer alan meşhur alışveriş merkezine gittiler. Önce soluklanıp dinlenmek için küçük ama rahat edebilecekleri bir kafeye girdiler. Hoş soh- bete daldıklarından Anuş vaktin nasıl geçtiğini fark etmiyor, Gülnaz ise Anuş'a çaktırmadan, ikide bir saatine bakıyordu. Gülnaz: "Şimdi biraz alışveriş etsek, fena mı olur?" diye yüzünü Anuş'a döndü. Anuş sanki Gülnaz'dan bu teklifi bekliyormuş gibi çabucak ayağa kalktı, garsonu çağırıp hesabı ödedi ve onlar alışveriş merkezi- nin ikinci katına çıktılar. Biraz alışveriş ettikten sonra Gülnaz, Anuş'a bir şeyler sordu ve Anuş

sağ eliyle ikinci katın diğer tarafındaki tuvaleti göstererek: "Ben de seninle geleyim mi?" diye sordu. Gülnaz: "Yok yok, rahatsız olma, sen alışverişini yap. Ben birazdan döneceğim." dedi emin bir şekilde. Anuş mağazaya girdi, Gülnaz ise hızlı adımlarla tuvalete doğru yol aldı. Yolda sürekli geriye dönüp baktı ve Anuş'un mağazaya girdiğinden emin olduktan sonra adımlarını biraz daha hızlandırdı. Merdivenlerden yıldırım hızıyla inen Gülnaz, aceleyle dışarıya çıktı, sağa sola baktı. Biraz yakında taksi bekliyordu. Gülnaz eliyle taksiye işaret etti. Taksi hemen hareket etse de, Gülnaz'ın içi rahat etmedi, taksiye doğru koşmaya başladı. Çabucak arabaya oturup elindeki kağıt parçasını sürücüyü uzatarak: "Beni acele bu adrese götürün." dedi. Sürücü bir o kadar merak ve şaşkınlıkla müşterisini süzdü: "Kaygılanmayın, zamanında yetişirsiniz."

Araba yeni hareket etmişti ki, ışıklarda durdu. Gülnaz'ın yüreği sanki yerinden fırlayacaktı. Aceleyle çantasından 50 dolar çıkarıp sürücüyü uzattı: "Rica ediyorum, hızlı sürün, ben bir an önce orada olmalıyım." Parayı gören taksi sürücüsü her şeyi anladı. Yeşil ışık yanmadan hareket etti.

Taksi üç katlı bir binanın karşısında durdu. "Buyurun, adres burası" diye eliyle sağdaki binayı gösterdi. Taksici arabayı yeteri kadar hızlı sürse de, Gülnaz'a yol uzadıkça uzamıştı. Hemen karşıdaki binaya doğru koştu, izin almadan içeri girmek istese de, kapıda duran polis önünü kesti: "Hanımefendi, görmüyor musunuz, öğlen arası, bir saat sonra gelin." Gülnaz için her saniye çok önemliydi. Yer gök Gülnaz'ın başına yıkıldı, heyecanından dengesini kaybedip yere yığıldı. Şakınlık içerisindeki polis memurları ne yapacaklarını bilemeyip emniyet amirliğine haber verdiler. Emniyet amiri Gülnaz'ı içeri aldı, doktor çağırdı. Polis memurlarından biri hemşirenin yardımıyla Gülnaz'ı sedyeye uzattı. Doktor Gülnaz'ın nabzını yokladı: "Nabızı çok yüksek, böyle yüksek bir tansiyona nasıl dayanıyor?" diyerek ona bir ilaç verdi.

Sonra etraftakilere: "Biraz dinlenmeye ihtiyacı var, bırak burada uzanıp dinlensin. Biz ise büyükelçiğe haber verelim." deyip odadan çıktı. Hemşire de birlikte çıkmak istedi ama doktor: "Sen her ihtimale karşı onun yanında kal, on dakika sonra yine tansiyonunu ve ateşini ölç" diye hastayı gösterdi. Hemşire geri döndü. Gülnaz uyuyakalmıştı. O anda polis memurlarından biri elinde çantayla içeri girdi: "Bu, kadının çantası, bayıldığında düşmüştü." deyip çantayı hemşireye uzattı. Hemşirenin gözleri, açık çantanın içindeki lacivert renkli pasaporta takıldı. Pasaportu eline aldı. Ermenistan pasaportunu gören hemşire kendini kaybetti, ne diyeceğini bilemedi, şaşkın halde etraftakilerin yüzüne baktı: "Bu Ermeninin burada ne işi var?" diye yüzünü ekşitti. Pasaport derhal elden ele dolaşmaya başladı. O zaman doktorun söylediği gibi Gülnaz'ın ateşini ölçmek için onun göğsünün düğmelerini birazcık açmaya çalışan hemşirenin eline bir şey değdi. Hemşire şaşkınlıkla yerinde donup kaldı. Onun eline değen Gülnaz'ın göğsünde sakladığı Azerbaycan Türkçesiyle yazılmış doğum belgesiydi. O, doğum belgesini alıp yüksek sesle okudu: "Musayeva Gülnaz Rasim kızı. Doğduğu yer: Hocalı. Doğum tarihi: 22 Ocak 1984." Herkes birbirinin yüzüne baktı, ne olduğunu anlamaya çalışıyorlardı.

Çok geçmeden özenle giyinmiş bir kişi yaklaşarak ne olduğunu sordu: "Sayın büyükelçim, bu kadın tek başına elçiliğe girmeye çalışıyordu, birden bilincini yitirip bayıldı. Biz de onu içeri almak zorunda kaldık. Pasaportu Ermeni pasaportudur ama üzerinde bir Azerbaycanlı çocuğun doğum belgesi var." diyen nezaret amiri, belgeleri elçiye uzattı. Elçi hiç dikkatini çekmeyen pasaporta şöyle bir göz attıktan sonra doğum belgesini alıp baktı, dikkatle okudu, uyuyakalmış Gülnaz'a doğru eğilerek bir baba şefkatiyle onun başını okşadı. Sedyenin kenarında oturarak Gülnaz'ın ellerini avucuna aldı. Gizlemeye çalışsa da, gözlerinden akan iki damla yaş yanağından süzüldü.

Gülnaz rüyasında Hocalı'yı görüyordu... <